

KANDIDAT

2659

PRØVE

HI-113 1 Europa og Norge ca. 1750 - 1900

Emnekode	HI-113
Vurderingsform	Skriftlig eksamen
Starttid	26.02.2016 09:00
Sluttid	26.02.2016 15:00
Sensurfrist	18.03.2016 01:00
PDF opprettet	15.10.2018 08:28
Opprettet av	Digital Eksamen

1 HI-113 26/02-2016 - Informasjon

Emnekode: HI -113

Emnenavn: Europa og Norge ca. 1750 - 1900

Dato: 26. februar 2016

Varighet: 6 timer (09.00-15.00)

Tillatte hjelpemidler: Ingen

Merknader:

Det forekommer av og til spørsmål om bruk av eksamensbesvarelser til undervisnings- og læringsformål. Universitetet trenger kandidatens tillatelse til at besvarelsen kan benyttes til dette. Besvarelsen vil være anonym.

Tillater du at din eksamensbesvarelse blir brukt til slikt formål?

Nei

Ja

Riktig. 0 av 0 poeng.

2 HI-113 26/02-2016 - eksamensspørsmål

Du skal svare på en av de tre oppgavene:

Enten:

1. Det store hamskiftet i Norge, bakgrunn og virkning

Eller

2. Drøft årsakene til migrasjonen fra Europa til Nord-Amerika i tiden 1800-1920

Eller

3. Italias og Tysklands samling - En sammenligning

Skriv ditt svar her...

3.

På 1800-tallet drømte nasjonalister i Italia og Tyskland om en nasjonal, politisk samling. Både Italia og Tyskland bestod på denne tiden av mange småstater. I det tidligere tysk-romerske riket var Preussen og Østerrike de dominerende maktene, ellers bestod området av mange små, uavhengige stater. I Italia var Piemonte-Sardinia den mektigste og mest industrialiserte nasjonen. Her sto Østerrike og Kirkestaten i veien for en nasjonal samling. Østerrike holdt Venezia og Lombardia i nord og ville ikke gi fra seg området til en ny italiensk stat. Kirkestaten, med Vatikanet i sentrum, ville ikke bli med i Italia, ettersom de fryktet for kirkens posisjon i Italia. Under Napoleonskrigene hadde Italia vært okkupert av Frankrike, nå var det okkupert av Østerrike. Okkupasjonene skapte et ønske om frihet og en moderne stat. Italia hadde ikke vært samlet siden Romerrike gikk under. Det tysk-romerske riket gikk under da Frankrike erobret de tyske statene under Napoleonskrigene og endte drømmen om et universalriket styrt av en keiser.

1848 var revolusjonenes år. Det startet i Palermo, Sicilia, da et opprør tvang kongen til å skrive under på en liberal forfatning. I løpet av året spredde revolusjonene seg til nesten hele Europa. Revolusjonene var basert på ideer fra opplysningstiden og den franske revolusjon. Folkesuvereniet, menneskerettigheter, ytringsfrihet, pressefrihet, trosfrihet og forsamlingsfrihet var noe av det de revolusjonære ønsket. I Italia og Tyskland ønsket de revolusjonære å samle nasjonene. I Italia ble flere fyrster tvunget på flukt og republikker opprettet. I Nord-Italia ledet Piemonte-Sardinia an et angrep på Østerrike og drev dem ut av Lombardia. I Kirkestaten måtte

paven flykte og den romerske republikk ble opprettet. I Tyskland ble det opprettet et parlament i Frankfurt med mål om å samle de tyske statene basert på en liberal grunnlov. De revolusjonære besto av liberale, radikale, sosialister og nasjonalister. Det brede spekteret av revolusjonære gjorde det vanskelig å enes om en vei videre. Resultat av 1848-revolusjonene var at reaksjonære krefter slo tilbake og slo ned revolusjonene. I Italia kom Østerrike tilbake og drev Piemonte-Sardinia ut av Lombardia og nesten alle republikkene som hadde oppstått som følge av revolusjonene gikk under. Franske tropper inntok Roma, den romerske republikk ble oppløst og paven returnerte. I Tyskland klarte ikke parlamentet i Frankfurt å komme til enighet. Parlamentet manglet militær og økonomisk styrke og fikk ikke med seg stormaktene Preussen og Østerrike. Resultat av 1848 var at den idealistiske nasjonalismen forsvant og ble erstattet av militaristisk nasjonalisme. Drømmen om å samle nasjonene fredelig, ble erstattet med militær samling. Håpet om italiensk samling ble knyttet til Viktor Emmanuel II av Piemonte-Sardinia og statsminister Camillo di Cavour. Håpet om tysk samling ble knyttet til den prøyssiske kansleren Otto von Bismarck.

Tyskland

I Preussen fryktet adelen etter 1848 alt som minnet om nasjonalistisk opprør og forandringer. De revolusjonære fra 1848 hadde ønsket et samlet Tyskland fritt for aristokratisk dominans, noe som var en trussel mot adelens posisjon. De tyske statene var på midten av 1800-tallet preget av maktkamp mellom Østerrike og Preussen. De to stormaktene konkurrerte om makt og innflytelse over de mindre tyske statene. Dette skapte to alternativer til Tysklands samling; det stortyske riket og det lilltyske riket. Det stortyske riket ville bestå av de tyske statene og Østerrike og ville være dominert av habsburgerne i Østerrike. Dette riket ville være en nasjon delt mellom protestanter og katolikker og bestå av tyskere, østerrikere og mange minoritetene i det østerrikske riket, altså lite homogent. Det andre alternativet, det lilltyske riket, ville bestå av de nordtyske statene og være dominert av Preussen. Dette riket ville hovedsakelig bestå av tysktalende protestanter og derfor være mer homogent enn det stortyske riket. I 1862 ble Otto von Bismarck utnevnt til statsminister av Preussen. Bismarck skulle bli den viktigste personen i Tysklands samling. Han var konservativ og militaristisk og mente han kunne skape et Tyskland som verken var for stort for Preussen å dominere eller for demokratisk for prøyssisk tradisjon. Den konservative, militaristiske og udemokratiske holdningen skilte seg sterkt fra nasjonalistenes drøm i 1848. Gjennom tre kriger ble Tyskland samlet.

Den første krigen kom i 1864 mot Danmark. Danmark hadde kontroll over hertugdømmene Slesvig og Holstein. Mens Slesvig kun besto av tysktalende, var Holstein delt mellom dansktalende og tysktalende. Preussen krevde at Danmark skulle frigi de to hertugdømmene, noe Danmark ikke gikk med på. Da dansk kongen forsøkte å underlegge Slesvig-Holstein direkte under den danske kronen så Bismarck en mulighet. Preussen angrep Danmark med hjelp av Østerrike. Den teknologisk overlegne prøyssiske hæren slaktet de danske styrkene i slaget ved Dybbøl. I fredsoppgjøret måtte Danmark gi fra seg kontrollen over Slesvig-Holstein. Slesvig kom under prøyssisk kontroll, mens Holstein kom under østerriksk kontroll. Bismarck mislikte at Østerrike fikk kontroll over Holstein, for det skapte en østerriksk militærkorridor gjennom Preussen. I 1866 marsjerte prøyssiske tropper inn i Holstein. I tillegg etablerte Preussen et forbund bestående av nordtyske stater som utelukket Østerrike og dermed truet Østerrikes innflytelse over de tyske områdene. Østerrike erklærte krig mot Preussen, men ble slått. Preussen kunne marsjere mot Wien, men valgte å la være, da dette kunne dra inn de andre europeiske stormaktene. Østerrike måtte gi fra seg Holstein og Preussen annekterte Hannover, Nassau, Hessen-Kassel og Hamburg og fikk på den måten full kontroll over Nord-Tyskland. Den siste samlingskrigen kom i 1870 mot Frankrike. Frankrike så med uro på det stadig sterkere Preussen. Da et medlem av den prøyssiske kongefamilien la krav på den spanske kronen, protesterte Frankrike, som fryktet å bli omringet. Bismarck lyktes i å provosere den franske nasjonalforsamlingen til å erklære krig mot Preussen. Som i krigen mot Danmark i 1864 var den prøyssiske hær overlegen og fikk i tillegg hjelp av de sørtyske statene. Frankrikes hær ble slått, keiser Napoleon III tatt til fange og Paris ble inntatt. I 1871 overga Frankrike seg og måtte gi fra seg Elsass og Lothringen. 18. januar 1871 ble Det tyske riket proklamert i speilsalen i Versailles og Tysklands samlingsprosess var ferdig.

Italia

På midten av 1800-tallet bestod den italienske halvøya av mange små stater i nord og kongeriket De to sicilier i sør. Blant statene i nord var Piemonte-Sardinia den sterkeste italienske makten. Østerrike kontrollerte Lombardia og Venezia og var en betydelig maktfaktor i Italia og et hinder for samlingsprosessen. Midt i Italia lå Kirkestaten og delte halvøya i to. Kirkestaten hadde ingen interesse av å slutte seg til Italia og var nok et hinder for samlingsprosessen. Piemonte-Sardinia var den klart sterkeste italienske staten, både militært og økonomisk, og var et naturlig utgangspunkt for en militær samling. Håpet om samling ble knyttet til kong Viktor Emmanuel II av Piemonte-Sardinia og hans statsminister Camillo di Cavour. I 1848 hadde drømmen om et samlet Italia eksistert. Giuseppe Mazzini sto bak flere mislykkede nasjonalistiske opprør og var sentral i den romerske republikk, som ble etablert i Roma etter paven flyktet, men som gikk under da franske tropper ankom Roma. Mazzini hadde ønsket et samlet Italia fritt for aristokratisk dominans. Mazzini var en republikaner og mislikte monarkisme. Han mente Italias samling måtte komme

nedenfra og ikke gjennom militær ekspansjon. Italias samling skulle utdanne og løfte italieneren. Men med 1848s mislykkede revolusjoner, døde drømmen om en fredelig samling. Samlingsprosessen startet i 1859, da Piemonte-Sardinia inngikk en avtale med Frankrike om støtte i krig mot Østerrike. Cavour's plan var å bruke Frankrike til å jage Østerrike ut av Italia. Planen lyktes delvis. Østerrike ble provosert til å erklære krig mot Piemonte-Sardinia. fikk ikke støtte fra de tyske statene og ble stående alene mot Frankrike og Piemonte-Sardinia. Østerrike ble slått, men Frankrike fryktet en sterk rival i Italia og inngikk våpenhvile med Østerrike, uten å si ifra til Piemonte-Sardinia først. Piemonte-Sardinia fikk Lombardia, men ikke Venezia, noe som skapte sinne i forholdet til Frankrike. Samtidig ble det i sør opprettet en hær av frivillige under ledelse av Giuseppe Garibaldi. Garibaldi's hær på tusen mann landet på Sicilia og inntok Palermo i Viktor Emmanuel IIs navn, hvor de ble motatt som frigjøringshelter. Hæren vokste og krysset stredet mellom Sicilia og det italienske fastlandet. Ekspansjonen fortsatte oppover støvellen og Napoli ble inntatt. I Piemonte-Sardinia fryktet man at Garibaldi skulle gå mot Roma, hvor det fortsatt var stasjonert franske tropper fra 1849. Om Garibaldi inntok Roma, kunne det dra Piemonte-Sardinia inn i en krig med Frankrike, noe som ville ødelegge samlingsprosessen. Folkeavstemninger ble holdt på Sicilia, Napoli, Sentral-Italia og den nordlige delen av Kirkestaten om man skulle innlemmes i Piemonte-Sardinia. Folkeavstemningene ga flertall for innlemmelse og i 1861 var det kun Roma, Venezia og Südtirol som ikke var en del av det som i dag er Italia. I mars 1861 erklærte Viktor Emmanuel II seg kong Viktor Emmanuel II av Italia. Innlemmelsen av Roma og Venezia kom som konsekvens av Tysklands samlingsprosess. I krigen mellom Preussen og Østerrike i 1866 sluttet Italia seg til Preussens side, noe som ga dem Venezia i fredsoppgjøret. Da den fransk-prøyssiske krig brøt ut i 1870, forlot de franske troppene Roma for å kjempe mot Preussen. Dette gjorde at italienske styrker kunne marsjere inn i Roma og etablere den nye hovedstaden. Selve Vatikanet nektet å være en del av Italia helt frem til 1929. Südtirol ble gitt til Italia da første verdenskrig var over, men er ikke en del av selve samlingsprosessen.

Da samlingsprosessen var over i 1870, var det fortsatt mye som manglet. Selv om man hadde samlet Italia politisk, var landet ikke samlet sosialt eller kulturelt. Man hadde skapt Italia, men ikke italieneren. Forskjellene mellom nord og sør var store. Mens nord var rikt og industrialisert var sør fattig og primært jordbruksdrevet. Forskjellene mellom nord og sør skapte mistro og en følelse i sør at man var slaver for de i nord. Kun 6% av befolkningen snakket italiensk i 1870, resten snakket lokale dialekter.

Italias og Tysklands samling har flere likhetstrekk. Begge kom samtidig, på 1860-tallet og tidlig 1870-tallet. Roma ble innlemmet i Italia kun ett år før Det tyske rike ble proklamert i Versailles. Både i Italia og Tyskland hadde nasjonalister i 1848 drømt om en fredelig samlingsprosess. De revolusjonære ønsket en samlet nasjon basert på liberale forfatninger, folkesuverenitet og frihet fra aristokratisk dominans. I begge tilfeller endte det opp med å bli motsatt. Både i Tyskland og Italia ble revolusjonene slått ned og drømmen om fredelig samling knust. Nasjonalismen gikk fra å være et folkelig opprør, til å bli et redskap for herskere. Bismarck brukte nasjonalisme bevist for å rettferdiggjøre den prøyssiske ekspansjonen. I motsetning til 1848 var denne nasjonalismen basert på et konservativt bakteppe. Tyskland ble mer konservativt enn Italia. I Italia lyktes det for Cavour å omgjøre kongehuset til et liberalt monarki før samlingsprosessen. Tyskland ble dominert av prøyssisk tradisjon og adel. Styret i Tyskland var reaksjonært og liberale ble holdt nede. I Italia fikk liberale større spillerom. Men det var Tyskland som gjennom siste del av 1800-tallet ble sterkest av de to statene. Tyskland lyktes i å modernisere og industrialisere seg og tok igjen Storbritannias forsprang og utfordret dem til og med på havet. Landet forble politisk stabilt frem til slutten av første verdenskrig. I Italia ble slutten av 1800-tallet og begynnelsen av 1900-tallet en mer turbulent tid. Landet gikk igjennom indre uro og politisk ustabilitet, men lyktes i å forbli samlet.

Besvart.